

O

0, v. un.

1265. **OAIE**, sb. f. „brebis“ || ir. *oie*; megl. *oaiă*; ar. *oaie*.

Lat. *ovis*, -EM, care trebuia să dea **oauă*, dar după pl. *oi* s'a refăcut sg. *oaie* prin analogie cu alte forme, ca *foiae*-*foi*, etc.

Der.: dim. *oiță*, bot. „anemone“, ar. *uiță*; *oică* (Voronca, Dat. cred. 58); *oișoară* (Iorga, Doc. Bistr. I, 35; Șez. V, 114); *oițică* (Alecandri, P. pop. 302); megl. *oičcă* || col. băn. *oiamă*, *oiet* || *oier*, ar. *uiar* „gardeur de moutons, berger“; *oierie* „bergerie“; *oierit* „impôt sur les brebis“; ar. *uirescu* (Dalametra) „appartenant à un troupeau de brebis“ || *oiesc* „de brebis“ (Reteganul, Trand. 72; Bibicescu, P. pop. 299; Șez. VIII, 112; Tocilescu, Mat. 564, 600, 1150; Novacovici, Folclor, 139).

1266. **Uin** (ar.), adj. „de brebis, spéci. lait de brebis“ (Dalametra) — **Uină** (ar.), sb. f. „quantité de brebis“ <*OVINUS*, -A, -UM|| prov. *ovin* „de brebis“.

1267. **OALĂ**, sb. f. „pot, marmite“ || ir. *olę*; megl. ar. *oală*.

Lat. *OLLA*, -AM; normal ar fi trebuit să avem **oauă*, dar forma de singular a fost refăcută după pl. *oale* (comp. *mială*, refăcut după pl. *miele*).

Friul. *olę*; mil. piem. *ola*, bresc. *ula*; vfr. *ole*, bourg. berr. *poit*. *ul*, bress. *öl*, lyon. *ula*, sav. *ola*, elv. *olla*; prov. *ola*; cat. sp. *olla*; port. *olha*.

Der.: dim. *olișoară*; *oliță*; *oluță* (Lex. Bud.); ar. *ulică* (Dalametra); megl. *oičcă* vr. mold. trans. *ol* „pot, marmite“ (Dosoftei, V. Sf. ian. 5; Lex. Bud.: Onisor, P. pop. 63, 66; Conv. lit. XX, 1014; Tribuna,

1890, 370; Șez. III, 134; Zanne, Prov. IV, 5); † „conduit en terre cuite“ (Lettop. II, 14; Lex. Bud.); dim. *oluț* (Lex. Bud.; Daul, Col. 60); *olurel* (Pompliu, Bal. 16); augm. *oloi* (Şez. VIII, 87), băn. *olon* (An. Car.); augm. Sălagiu *olovancă* (Tribuna, 1890, 370) *olan(ă)* „tuile; conduit en terre cuite“ || trans. *olar* (WgJb. VIII, 83) „étagère pour la poterie“ (comp. *ollarium*) || col. *olărie* || trans. *a se olări* „devenir large, devenir creux comme un pot“ (Rev. cr.-lit. IV, 145).

1268. **Ulcea**, sb. f. „petit pot, petite marmite“ < **OLLICELLA*, -AM (comp. *ollicula*) || dim. *ulcică*; *ulcicuță*; *ulcelușe*; *ulceluță*; *ulcuță* (Gorovei, Cimil. 188; Doine 281; Voronca, Dat. cred. 341), trans. băn. *olcuță* (Lex. Bud.), influențat de *oală*; *ulciță* (Lex. Bud.); *ulceluș* (Tocilescu, Mat. 77).

1269. **Olar**, sb. m. „potier“ || megl. *uołar*; ar. *ular* || <*OLLARIUS*, -UM (atestat numai ca adj.), influențat în fonetism de *oală* || piem. *olé*; vfr. prov. *olier*; cat. *oller*; sp. *ollero*; port. *oleiro* || *olăreasă* „potière“ || *olărie* „poterie, atelier, art du potier“ (sp. *ollería*; port. *olaria*) *olăresc* (Lex. Bud.), de potier“ || *olărit* (Lex. Bud.) „art du potier“.

1270. **OARĂ**, sb. f. „fois“ || megl. *oară* „heure“; ar. *oară* „fois; heure; temps“.

Lat. *HORA*, -AM; pentru înțelesul de „fois“, cf. mai jos și comp. rtr. *peida* „Zeit; Mal“.

Alb. *herę* „Zeit, Mal“; vegl. *jaura*; rtr. *ura*, vfr. *ore* (Arch. glott. IV, 211) „fois“; it. *ora*, vit. „fois“ (Savj-Lopez și Bartoli, Altit. Chrest. 208); sard *ora*; fr. *heure*; prov. *ora* (comp.

calque ora „quelquefois,jamais“); cat. sp. port. hora; port. ora.

Der.: † *oare „ou“*; oricât de îndepărtat ar fi înțelesul acesta de al lui *hora*, el se poate totuși explica în felul următor: *oară* a fost întrebuiușită înții în funcțiunea de adverb, însemnind „acum“ (comp. it. *ora*; vfr. *ores*, *or*; sp. *hora*; port. *ora*, toate cu semnificațiunea de „maintenant“) și din construcțiuni ca **oară...oară „acum... acum“* s'a desvoltat cu timpul înțelesul de „sau....sau“, cum să se poate vedea dintr'un exemplu ca cel următor (cu forma mai veche *oare*): *oare suſlet să ia, oare a ſaint să ſlujască, oare videanit să arate, oare altă ſlujbă dumnezeiaſcă să ſlujască*, Varlaam, Caz. II, 21^b; pentru această funcțiune a lui **oară, oare*, comp. rtr. *ura... ura*; it. *ora... orà*; vfr. *or... or*; port. *ora... ora*, toate exprimind ideea de „tantôt....tantôt“, în vfr. și „soit..“ (sp. *hora...hora* apare cu înțelesul de „ou.. ou“ ce corespunde exact celui românesc); din punct de vedere fonetic, e de observat că *oară* a devenit *oare* sub influență adv. ca *aiure, pretutindene* (comp. mai jos *aorea*); mai tîrziu, *oare* a evoluat spre *ori*, ar. *ori*, în condițiuni speciale de fonetică sintactică: în construcțiuni ca *oare unul...oare altul, oare acesta....oare acela, oa-* pierzînd în frasă accentul să redus la *o*, iar, de altă parte, -*e* venind în atingere cu *u-*, *a-* să schimbat în *-i*; cît despre funcțiunea de interrogativ pe care o prezintă *oare „est-ce que?“* ea se explică tot din cea adverbială primăvă, cum arată și it. *ora: ora cosa farai? = „acum (oare) ce să fac?“* || *doar(ă)* „au moins, peut-être que; est-ce que?“ (rezultat din contopirea lui *de* cu *oară* în construcțiuni la origine temporale, ca **de oară cînd am venit*), ar. *di oară „de bonne heure“* (comp. formele cu același înțeles vfr. *d'heure*; nprov. *d'ouro*; cat. *d'hora*), „depuis longtemps“, ar. *dioara „toujours“* || ar. *t(r)oară „tantôt, aussitôt“*; ar. *tora, torca „maintenant“* || ar. *ditora*, dès maintenant“ || ar. *cu oara, di cu oară „de bonne heure“* || ar. *di oară oară „de temps en temps“* (comp. it. *d'ora in ora*; alb. *her' her' „maintes fois, de temps à autre“* || ar. *ori ori* (Dalametra), „quelquefois“ (comp. it. *or*

ora „soeben, in diesem Augenblicke“) || vr. dial. *adoară „la deuxième fois“*; din acesta s'a derivat în graiul din Serbia *dáorată „mariée en secondes noces“* || *bunăoară, Mehed. bunoare „par exemple“* || *adeseori „souvent“* (comp. vit. *sovente ore*) || *rareori „rarement“* (comp. vgen. *rairor „raramente“*) || *uneori, auneori* (Lex. Bud.) „quelquefois“, ar. *unăoară „une fois, jadis“* (alb. *nă heră „une fois, jadis“*) || *alteori*, ar. *altă oară și altă ori „autrefois“* (vit. *altr'ore*; comp. alb. *tjetăr heră „une autre fois“*); † *de altă oară* (Cod. Vor.) „autrefois“ || ar. *vîrnă oară „jamais“*, *di vîrnă oară „l'année prochaine“* || *de oarece „puisque, car“* || cf. *care, cind, cine, cît, cum, unde*.

Impr.: rut. *oape „Fragepartikel“.*

1271. **Aorea** (vr. trans. băn. Oaș), adv. „quelquefois“; vr. *aoare(a)*; vr. Oaș *aorea ... aorea „tantôt....tantôt“* AD HORAM || alb. *aheră*; rtr. *ad ura*; vpiem. *aora*, canav. *aura*, gen. *aoa*; vfr. *aor*; prov. *aora (ad oras)*; cat. *ara*; sp. *ahora (ahora ... ahora „tantôt... tantôt“)*; port. *agora*.

1272. †**Dinioară(dăňăoară)**, adv. „une fois; autre fois, jadis“ || megl. *dinăoară „tout d'un coup“*; ar. *diunăoară „tout d'un coup, aussitôt, tantôt“* || < DE UNA HORA || comp. alb. *nga nă heră „quelquefois“*; *mă nă heră „auf ein mal, plötzlich“* || † *nice dinioară „jamais“* || *odinivară († odăňăoară) „autrefois, jadis; †une fois“* (format din *dinioară* prin adăugarea lui *o-* sub influență lui *odată*) || *vre-odinioară „quelquefois, parfois“* || † *niceodini-oară (niceodăňăoară) „jamais“*.

1273. **Adineaori (adineaorea)**, adv. „depuis peu, il y a quelques instants, tout à l'heure“ — dial. *adinioarea, adinioară, adineaaura, adineaorelea, dineaori, dineaorea* || ar. (a) *deaneavra* || < DE INILLA HORA, devenit **deneaoară*, pe urmă *deneaoarea*, etc.; la această formă s'a prepus *a-* sub influență altor adverbe ce apărău cînd cu *a-* cînd fără (*acolo-colo, aici-ici*).

OARE, v. oară.

1274. **OARFĂN** (ar.), adj. „orphelin; pauvre“.

Lat. ORPHANUS,-A,-UM.

Alb. *varfərə*; rtr. *orfen*; it. *orfano*; sard log. *orfantu*; vtr. *orfene*, sav. *orfno*; cat. *orfe*; sp. *huérzano*; port. *orfão*.

Der.: *urfīnāmi* (Dalametra), *urfānā*, *urfānātāte*, *urfīnl'e* (Dalametra) „pauvre“ || *urfānescu* „orphelin, pauvre“ *urfīnipsiri* (Dalametra) „devenir orphelin, devenir pauvre“.

1275. **OASPE** (*oaspete*), sb. m. „hôte, convive, invité“ — dial. *oaspet* (Tiktin; Tichindeal, Fab. 143, 144) || megl. *oaspit* și ar. *oaspe* „hôte, ami“.

Lat. HOSPES,-ITEM: formele *oaspete*, *oaspet*, ca și megl. *oaspit*, sănt refăcute după pl. *oaspeți* (*oaspiti*).

It. *ospite*; fr. *hôte* (vfr. *oste*); prov. *oste*; cat. *hoste*; sp. *huesped*; port. *hospede*.

Der.: dim. *ospecior* (Reteganul, Pov. ard. III, 42) ar. *oaspitā* „hôtesse“ (prov. *osta*; port. *hospeda*) || Sălagiu *uspātoi*, *uspātoiae* (Tribuna, 1890, 385), ar. *uspiṭānā* (Dalametra), trans. *ospecioi* (Lex. Bud.) „hôte, hôtesse“ || col. *ospetime* (Sevastos, Nunta, 134) *ospetie* (Allecsandri, P. pop. 241) „hospitalité“, megl. *uspiṭol'ā* și *uspiṭlōc* „hospitalité, amitié“. ar. *uspiṭāl'e*, „amitié“ || *ospātar* „hôtelier“ (vit. *ostiero*; sp. *hospedero*; port. *hospedeiro*); *ospātāreasā* „hôtelière“; *ospātārie* „hôtellerie, auberge“ (it. *osteria*; sp. *hospedería*; port. *hospedaria*) || ar. *nioaspe* „ennemi“; ar. *niuspiṭl'e* „inimitié“.

1276. **Ospăt**, sb. n. „repas, festin“ — vr. dial. *uspăt* || ar. *uspeṭ* || <*HOSPITIUM* „hospitalité qu'on donne ou qu'on reçoit, action de recevoir, de loger, d'héberger“.

1277. **Ospăta**, vb. „offrir l'hospitalité, donner à manger“; *a se ~*, „manger, banqueter, se régaler“ — vr. dial. *us-păta* < **HOSPITARE* (= clas. *HOSPITARI*) „être logé, loger, recevoir l'hospitalité“ || sard camp. *ospedai*; sp. port. *hospedar*, *ospatātoriu* (Tiktin) „hôpitalier“, *uspātātoriu* (Cipariu, Princ. 227) „hôte“ || *ospatarnic* (Reteganul, Pov. ard. I, 65) „hôpitalier“.

1278. **OASTE**, sb. f. „armée“ — † „guerre“ || ir. *oste*; megl. *oasti*; ar. *oaste*.

Lat. HOSTIS,-EM „ennemi“; semnificația românească, ce apare și în

vfr. prov. port., se explică prin întrebuiențarea lui hostis cu înțelesul de „armée ennemie“; mai tîrziu înțelesul s'a generalizat, evoluind spre acela de „armée“; în CIL. III, 11700 hostis apare de genul feminin (*hoste gutica*) și cu înțelesul de „campagne, expédition militaire“.

Rtr. *ost*; vit. *oste*; vfr. prov. *ost*; cat. *host*; vsp. *hueste*; port. *hoste* (comp. alb. *uštəri* „Heerhaufe“).

Der.: col. *oštīme* „soldats, armée“ || *ostaş* „guerrier, soldat“; † *ostăšoacie* (Tiktin) „femme de soldat“; *ostăšie* „métier de soldat: troupe de soldats, garde“ (Teodorescu, P. pop. 119); col. *ostăšime* „soldats, armée“; *ostăšesc* „de soldat, guerrier“; *ostăšește* „guerrièvement, militairement“ || *ostean* „guerrier, soldat“; *oštēnesc* (Cantemir, Hron.; Letop. I, 480) „de soldat“; † *oštēnie* (M. Costin, I, 402, 566; Letop. I, 66), † *oštēnire* (Cantemir, Hron.) „opération, expédition militaire, campagne“; † *oštēnitoriu* (ibid.) „chef d'une expédition militaire“ || † *oštēsc* (Letop. I, 53; Lex. Bud.) „de soldat“; † *ostī* „entrer en campagne, faire la guerre, lutter, combattre“; *oštire* „armée, † guerre“; *oštitor* (Paliia, Gen. XLIX, 5; Gaster; An. Car.; Lex. Bud.) „combattant“; † *ostitūrā* (Gaster) „armée“; † *oštēnie* (M. Costin, I, 541, 600) „expédition militaire, campagne“.

1279. **OCHI**, sb. n. „œil“ — băn. *ochiū* āl. *orb. ochiū orbī* „tempe(s)“ || ir. *ocl'u*; megl. *uocl'u*; (ă) *orbił' ūocl'i* „tempe(s)“; ar. *ocl'u*.

Lat. OCULUS,-UM; pentru înțelesul special din băn. megl. comp. sîrb. *čljen* oro, bulg. *čljivo* oko, însemnind „tempe“.

Vegl. *vaklo*; rtr. *ögl*; it. *occhio*; sard log. *oju*; fr. *œil*; prov. *olh*; cat. *ull*; sp. *ojo*; port. *olho*.

Der.: dim. *ochișor* † „lacet“ (Paliia, Exod. XXVI, 4, 5), bot. „anagallis arvensis“; *ochiuleť*; *ochiuť* (Lex. Bud.; I. Popovici, P. pop. 84; it. *occhiuzzo*); megl. *ocl'ič*; *ochete*, trans. băn. „vitre“ (Viciu, Glos. 63); Mehedinți „maille, noeud coulant“; *ocheti*, pl. Mehedinți „lunettes“; *ochiar* (Marian, Ins. 304) „drosophila funebris“ || *Ochilă* „personnage des contes populaires qui n'a qu'un œil et qui a la vue perçante“

oacheş, ar. *oac'l'iş* „brun“ (cuvîntul a fost aplicat mai întii la oile care aveau ochii încunjurați de un cerc negru; comp. alb. *süke*, *süzi* „schwarzäugig“ <*sü* „Auge“); dim. *ocheşel*, *ocheşea*, *ocheşică* (după acesta refăcut și un *ocheşic*, larnik-Bîrseanu, Doine), bot. *ocheşele*, pl. „tagetes patula, t. erecta“ || *ocheşnat*, „avec les yeux entouré d'un cercle noir (en parl. des brebis)“ || *ochios* (Creangă, Scr. I, 75), „aux grands yeux“ || *ochi*, „regarder, viser“; *ochitură*, „action de regarder, de viser, coup d'œil“ || *ochia*, „voir, s'apercevoir“ (An.-Car.; Tichindeal, Fab. 124, 363, 373; R.-Codin, Cuv. Musc. 54; Tocilescu, Mat. 1073); *ochiat* (Lex. Bud.), „qui a des trous, alvéolé“ (friul. *voglá*; it. *occhiare*; sard log. *ojare*; prov. *olhar*; cat. *ullar*; sp. *ojar*; port. *olhar*) || *deochi*; ir. *oduc'l'u*; megl. *diocl'u* „mauvais œil, maléfice, fascination“ (comp. sp. *aojo* „Bezauberung durch die Augen“); *deochia*, megl. *diucl'ari*, ar. *diucl'are*, ir. (*ān*-)*docl'ā*, „jeter le mauvais œil, fasciner“ (comp. abruzz. *adukk'a* „far malefizio cogli occhi“; sard log. *aojare* „am-maliare, affascinare“; sp. *aojar* „durch die Augen bezaubern“); *deochietură*, „action de jeter le mauvais œil, fascination“ (comp. abruzz. *ukk'ature* „malía“); *deochietor*, „qui fascine“ || ar. *disucl'are*, „faire guérir par des enchantements“; comp. vit. *disocchiato*, „der Augen beraubt“; nprov. *desuiá*, „arracher les yeux“; sp. *desojararse*, „sich die Augen nach etwas aussehen“; sp. *desaojar*, „den Zauber des bösen Blickes lösen“ || ar. *striocl'u* (Dalametra), „louche“, probabil un derivat dintr'un verb **striocl'a* (comp. nprov. *estrasuia*, „gonfler les yeux“) sau o veche locuție adverbială devenită adjecțiv; cît pri-vește formele friul. *straloč*, tir. ven. ver. *straločo*, mant, *straloč*, gen. *stra-lögu*, rom. *starlok*, toate cu același înțeles de „louche“, ele nu par să aibă vre-o legătură directă cu forma ar. și sint probabil înrudite cu *bercilocchio*, vit. *barlocchio* a căror origine nu este încă bine lămurită.

1280. **OM**, sb. m. „homme“ || ir. *om*; megl. *úom*; ar. *om* (și cu înțelesul de „luette“).

Lat. *HOMO*, -INEM.

Vegl. *jomno*; rtr. *hom*; it. *uomo*;

sard log. *omine*, gal. *omu*; fr. *on, homme*; prov. *om, ome*; cat. *home*; sp. *hombre*; port. *homem*.

Der.: dim. *omuț* (Lex. Bud.); Reteganul, Pov. pop. 120; Tiplea, P. pop. 114; Gorovei, Cimil. 1); *omuleț*; *omușor* și cu înțelesul de „luette“ (la Molnar, Sprachl. 363, *unșor*); pentru această semnificație comp. alb. *njeriș*, bulg. *мажецъ*, „luette“ <*njer*, *мажкъ*, „homme“; *omenaș*, *omânaș* (Cantemir, Hron.; Iorga, Doc. Bistr. I, 77; Sevastos, Nunta, 10; Zane, Prov. II, 381) || băn. *omă-noc*, „nigaud; hommasse“ || băn. *omănoñ*, „hommasse“ || augm. *ometeu* (Lex. Bud.); Reteganul, Pov. ard. I, 2), băn. *ome-tseū*, *omotseū*; *omoi* (Lex. Bud.) || ar. *oamă*, „vieille femme“ || augm. *omoae* (Tocilescu, Mat. 1211; Gaster), „femme“ || col. *†oamet* (Palia, Gen. XXI, 13; XXV, 23; XXVIII, 3; XXXII, 10; XLVI, 3), *†omăt* (An. Car.); băn. *omenet*, *omănamă*, *omănamă*, *ome-namă* || *ome-nesc*, megl. *uminesc*, „humain“; *ome-nește*, ar. *umineاشتی* (Dalametra), „humainement, comme les hommes; poliment“ || *omenie*, ar. *uminil'e*, „affabilité, politesse, urbanité“ (sard log. *ominia*; cat. *homenia*); *omenos*, „humain; affable“ || *omenire*, *omenime*, „humanité, genre humain“ || *omeni*, „accueillir avec politesse, traiter qqn avec égards“; *†omenit* (Cantemir, Hron.), „honorable“ || *†a se inomeni* (Varl. și Ioasaf 80; Gaster), „s'incarner“, *†inomenirea* (Prav. Mat. Bas. col. Buj. 159), „incarnation“ || *neom*, „être qui ne ressemble plus à l'homme“; *neomenesc*, „inhumain“; *ne-omeneste*, „d'une manière non humaine“; *neomenie*, „chose inhumaine, manque d'urbanité, de gratitude“; *neomenos*, *neomenit*, „inhumain, sans cœur, ingrat“.

1281. **Uminătate** (ar.), sb. f. „bonté, obligeance, politesse, urbanité“; megl. *u-minitate* < HUMANITAS, -TATEM.

1282. *†OP*, numai în expresiunea *opu iaste*, „il faut“; alături de *op* apare și *opt* (Coresi, Caz. 1564, 273); o urmă a acestei forme vechi este trans. *obsă* (Lex. Bud.), *opă* (Gaz. Trans. 1887, 262; Viciu, Glos. 64), „peut-être“.

Lat. OPUS EST.

It. *uopo*; sard log. *obus*; vfr. *ues*; prov. *ops*; cat. *obs*; sp. *huebos*.

1283. **OPT**, num. „huit“ || ir. *opt*; megl. *üopt*; ar. *optu*.

Lat. *octo*.

Vegl. *guapto*; rtr. *och*; it. sard *otto*; fr. *huit*; prov. *och*; cat. *vuyt*; sp. *ocho*; port. *oito*.

Der.: *al optulea* „le huitième“ || *optime* „huitième“ || *optsprezece*, ar. *optuspridzati* „dix-huit“ || *optzeci*, ar. *ubdzatî* „quatre vingt“.

1284. **ORB**, adj. „aveugle“ || ir. *orb*; megl. *üorb*; ar. *orbu*.

Lat. *ORBUS*, -A, -UM „qui a perdu ses enfants; privé de“; cu înțelesul romînesc apare în latinitatea de mai tîrziu (cf. Densusianu, Hist. I. roum. I, 193).

Alb. *verbərə*; vegl. *vuarb*; rtr. *orv*; it. *orbo*; vfr. *orb*, fr. *orbe* (în expr. *coup orbe, mur orbe*); cat. *orb*; prov. *orp*.

Der.: *orbeț* „aveugle; mendiant; taupe“ (Tiktin) || *orbie* (Varl. și Ioasaf 223; An. Car.; Sbiera, Pov. 153; Tocilescu, Mat. 577), băn. *urbie*, *orbime* (Cantemir, Ist. ier. 299; Lex. Bud.) „cécité, aveuglement“ || ar. *urbeață* „cécité, aveuglement“, megl. *urbeață* „ignorance“ (it. *orbezza*; prov. *orbeza*) || *orbește*, megl. *urbăști*, *orbis* „aveuglement“ || *orbi*, megl. *urbiri*, ar. *urghire*, *urbare* și *urghiare* „devenir aveugle, aveugler“ (alb. *verboń*; vven. *orbir*, *orbar*, com. *urbi*, bol. *urbir*, regg. *orbir*; vfr. *orbir*; prov. *orbar*; vcat. *orbar*; *torbitură* (Paliia, Exod. XXI, 26), *torbitură* (Coresi, Molitv. 28), ar. *urbari* (Dalametra) „cécité, aveuglement“; *torbiciune* (Mărg. 226; Cat. calv. 78; Varl. și Ioasaf, 258; Cipariu, Princ. 222) || ar. *de-a urghișalui* „aveuglement“.

1285. **Orbeca**, vb. „marcher comme un aveugle, aller à tâtons“ < *ORBICARE || mir. *urbigar* || *torbecătoru* (Cantemir, Ist. ier. 115) „qui marche comme un aveugle“ || *orbecăi* (*orbăcăi*, *orbocăi*) „même sens que *orbeca*“.

ORI, v. *oară*.

1286. **ORZ**, sb. n. „orge“ || ir. *orz*; megl. *üordz*; ar. *ordzu*.

Lat. HORDEUM.

Vegl. *vuarz*; rtr. *jerdi*; it. *orzo*; sard *oržu*; fr. *orge*; prov. cat. *ordi*; vport. *orge*.

Der.: dim. *orzișor*, *orzulet* || *orzoaică* „hordeum hexastychon“ || *orzar* „blat-tier“ (prov. *orgier*; cat. *ordier*).

1287. **Urzăreață** (megl.), sb. f. „chaume, paille de l'orge“ < *HORDEARICIA, -AM.

1288. **Urzarină** (megl.), sb. f. „chaume, paille de l'orge“ < *HORDEARINA, -AM || Arcevia *oržarina* „campo di orzo“.

1289. **Ulcior** (*urcior*), sb. n. „orgelet“ – băn. *ușor* || ar. *ulcior* (*urcior*) || < HOREOLUM, devenit *urjor (și, prin disimilarea în *l* a primului *r* sub influența celui de al doilea, *uljor), care nu s'a păstrat, fiind schimbat de vreme în *urcior* sub influența numeroaselor substantive, în special diminutivale, care se terminau în *-cior* || ven. *ružiol*, Pola *noržolo*, ver. *oržol*, mil. *oržö*, piem. *urzöl*, piac. *oržö*, Bormio, parm. *orzöl*, regg. *oržol*, mir. *uržol*, gen. *uržö* (asupra reat. (a)riolu, teram. *rijole*, cal. *rijuole*, sic. *riolu*, cf. Salvioni, Studi rom. VI, 45); val. *lorsó*; sp. *orzuelo*.

1290. **OS**, sb. n. „os; noyau“ || ir. *os*; megl. *üos*; ar. *os*.

Lat. OSSUM (= clas. os).

Vegl. *vuass*; rtr. *öss*; it. *osso*; sard *ossu*; fr. prov. cat. *os*; sp. *hueso*; port. *osso*.

Der.: dim. *oscior*; *osuleț*; *osișor*; *osușor*; *osuť* (Gorovei, Cimil. 131); megl. *óscic*, *uscic* || col. băn. *osamă* (cat. *osam*; sp. *osambre*; port. *ossama*).

1291. **Osos**, adj. „osseux, ossu“ || megl. *usos* || < OSSUOSUS, -A, -UM || it. *ososo*; sard *ossosu*; fr. *osseux*; prov. *osos*; cat. *osos*; sp. *ososo*.

1292. **OSÎNZĂ**, sb. f. „graisse de porc“ – *tosundză* (An. Car.) || ar. *usindză*.

Lat. AXÜNGIA, -AM; alterările fonetice pe care le prezintă forma rominească nu sint explicate; prezența lui *u-* în ar. ne arată totuși că trebuie să admitem mai curind un *OXÜNGIA, ca și pentru formele alb. și sien. citate mai jos (comp. gr. ὄξος γάρ la Diosc. și în CGL. II, 384), dar chiar în casul acesta *o-* din dr. rămîne nelămurit.

Alb. *ušuňe* (*ašung* < ngr. ἄσωντι); rtr. *sondscha*; Rovigno *sonsa*; it. *sugna*, sien. *osoña*, piac. *sonza*, reat.

assonía, Castro dei Volsci *assuonia*, Subiaco *soña*, Alatri, Campobasso *nzoña*, Arpino *suña*, Lecce *nzuña*, abruzz. *assoné*, nap. *nzoña*; sard. log. *assunža*.

OSPĂȚ, v. *oaspe*.

1293. **OU**, sb. n. „œuf“ || ir. *ov*; megl. *uoři*; ar. *oū*

Lat. *ÖVUM*.

Alb. *ve*, *vo*; vegl. *juv*; rtr. *öv*; it. *uovo*; sard *ou*; fr. *œuf*; prov. *ov*; cat. *ou*; sp. *huevo*; port. *ovo*.

Der.: dim. *oulet*; *oușor*, bot. „*strepitus amplexifolius*“, ir. *oșor*; *out*

(Marian, Sărb. 112; Voronca, Dat. cred. 901); megl. *óucic*.

1294. **Oua**, vb. „pondre“ || megl. *uari*; ar. *uare* || <*OVARE || rtr. *over*; sard *oare*; Bournois *ová*; prov. *ovar*; sp. *huevar*; port. *ovar* || *ouătoare* „qui pond“.

1295. **Oară** (Olt. băn.), sb. f. „volaille“ (Tiktin; Tocilescu, Mat. 99) <*OVARIA (atestat numai OVARIUS, -UM), devenit *oare*, căruia i s'a refăcut un sg. *oară* [Candrea] || sprsl. *uera* „Laich“; it. *ovaia* (comp. port. *oveiro*) || *orătenii* „volaille“.